

Michal Ajvaz

Powieść psychologiczna jest nudna. W literaturze i życiu liczy się przygoda i zabawa. Tako rzeczce Michal Ajvaz.

Swoją twórczość rozpoczął jako poeta oczarowany grą i groteskowością realizmu magicznego, zwłaszcza tego cortázarowskiego (zbiór „Vražda v hotelu Intercontinental“, 1989, PL: „Morderstwo w hotelu Intercontinental“, [w:] „Morderstwo w hotelu Intercontinental. Powrót starego warana.

Inne miasto“, tłum. Leszek Engelking, Pogranicze, Sejny 2005). Następnym etapem były opowiadania i nowele, w twórczy sposób łączące elementy literatury absurdu z eksperymentem literackim i prozą fantastyczną („Návrat starého varana“, 1991, PL: „Powrót starego warana“, tamże; „Druhé město“, 1993, PL: „Inne miasto“, tamże; „Tyrkysový orel“, 1997). Po 2000 roku przedstawia się jako autor szeroko zakrojonych, kilkusetstronicowych tomów powieściowych, które najtrafniej można by zaliczyć do ogólnie pojętej literatury fantastycznej. Do takich należą: „Zlatý věk“ (2001), „Prázdné ulice“ (2004), „Cesta na jih“ (2008) (PL: „Podróż na południe“, tłum. Leszek Engelking, wyd. Książkowe Klimaty, Wrocław 2016) – i najnowsze „Město“ (2019). Jest laureatem Nagrody im. Jaroslava Seiferta (2005) oraz nagrody Magnesia Litera w kategorii „Książka roku“ (2012). Jego prozy (przede wszystkim „Inne miasto“) przetłumaczone zostały na ponad piętnaście języków.

Michal Ajvaz urodził się w 1949 roku w Pradze. Ukończył bohemistykę i estetykę na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola. Do wieku czterdziestu pięciu lat trudnił się pracą manualną w takich zawodach jak robotnik – między innymi przy poborze próbek wód podziemnych – stróż czy portier. W latach 1996–1999 był redaktorem tygodnika „Literární noviny“. Od 2003 roku pracuje w Centrum Studiów Teoretycznych przy czeskiej Akademii Nauk i Uniwersytecie Karola. Oprócz literatury pięknej pisze również eseje filozoficzne, zajmuje się teorią literatury i kultury: tematem jego prac była na przykład twórczość Jacquesa Derridy („Znak a bytí“, 1994), Jorgego Luisa Borgesa („Sny gramatik, záře písmen“, 2003) czy Edmunda Husserla („Cesta k pramenům smyslu“, 2012).

„Duży wpływ wywarła na mnie literatura dziecięca i przygodowa, którą czytam zresztą do dziś“, mówi. „Właściwie to nie czytuję zbyt często literatury pięknej, moje lektury to z jednej strony książki filozoficzne, z drugiej tak zwana »literatura niska«: kryminały, thrillery, czasem nawet oglądam telewizję, Jamesa Bonda lub filmy akcji. Czytuję dużo Homera, głównie »Odyseję«, pociągają mnie zawarte tam archetypy: drogi i błędzenia, przekraczania granicy, spotkania z czymś nieznanym, co przekracza codzienny porządek, archetypy zamkniętej przestrzeni i przenikania w nią. W tego typu literaturze znajduję więcej, niż w tak zwanej literaturze »poważnej«. Powieść, jak znamy ją od wieku XIX, czyli gatunek powieści

psychologicznej, zbytnio mnie nie interesuje; bardziej pociągają mnie starsze utwory, zakorzenione w mitach. Takie jak wspomniany już Homer, ale też średniowieczne powieści rycerskie. Literatura oparta na przygodzie i zabawie czy grze dociera być może bliżej tego, co istotne w egzystencji, bliżej niż wszystkie te głębokie powieści, które na kilkuset stronach analizują problemy trójkątów małżeńskich.“

Wybór książek przetłumaczonych na język polski w latach 2017–2020:

2020 – planowane

Druhé město, wydawnictwo Stara Szkola, 2020